

Bruxelles, 24. travnja 2025.
(OR. en)

8086/25

EDUC 112
SOC 223
DIGIT 63
EMPL 143

NAPOMENA

Od:	Predsjedništvo
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	Uloga unije vještina u jačanju europskog prostora obrazovanja – <i>rasprava o politikama</i>

Za delegacije se u prilogu nalaze smjernice predsjedništva o navedenoj temi u svrhu pripreme za raspravu o politikama na sastanku Vijeća (obrazovanje, mladi, kultura i sport) 12. svibnja 2025.

Uloga unije vještina u jačanju europskog prostora obrazovanja

Obrazovanje i razvoj vještina u središtu su gospodarskog i socijalnog programa Europske unije. Kako bi ojačala konkurentnost Europe i njezinu gospodarsku i demokratsku otpornost te svima pružila jednake mogućnosti za pristup obrazovanju, cjeloživotnom učenju i kvalitetnim radnim mjestima, Europska komisija predstavila je uniju vještina, stratešku inicijativu čiji je cilj poboljšati obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje.

U viziji Komisije unija vještina predstavlja obrazovanje i vještine kao cjelovit i sveobuhvatan alat strateške politike za gospodarsku konkurentnost i stabilnost EU-a.

Unijom vještina uvode se dvije ključne inicijative povezane s obrazovanjem:

- akcijski plan za osnovne vještine, usmjeren na poboljšanje osnovnih vještina u području pismenosti, matematike i prirodoslovlja, ali i digitalnih i građanskih vještina;
- strateški plan za obrazovanje u području STEM-a, kojim se žele unaprijediti stručnost i karijere u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM).

Unija vještina usmjerena je na četiri područja djelovanja kako bi se osiguralo da svi imaju priliku izgraditi čvrste temelje za vještine i sudjelovati u cjeloživotnom usavršavanju i prekvalifikaciji za ispunjen život. Ta su četiri područja djelovanja sljedeća:

- razvoj vještina za veću kvalitetu života i kvalitetna radna mjesta putem snažnih obrazovnih temelja, s inicijativama za jačanje i unapređivanje obrazovanja i vještina putem europskog prostora obrazovanja, uključujući nove inicijative kao što je program potpore osnovnim vještinama;
- usavršavanje i prekvalifikacija agilne radne snage za digitalnu i zelenu tranziciju, uključujući mjere za potporu cjeloživotnom učenju i usavršavanju putem mehanizama kao što je pilot-projekt Jamstvo za vještine;
- cirkuliranje vještina u cijelom EU-u radi konkurentnosti, uključujući mjere za olakšavanje mobilnosti radne snage pojednostavljenjem priznavanja kvalifikacija u okviru inicijative za prenosivost vještina;
- privlačenje, razvoj i zadržavanje talenata za budućnost Europe s pomoću mjera kao što je aktivnost Marie Skłodowska-Curie (MSCA) „Odaberi Europu”.

U komunikaciji Komisije predlaže se i niz novih ciljeva koje treba ostvariti do 2030.:

- udio slabijih rezultata u području pismenosti, matematike, prirodoslovlja i digitalnih vještina trebao bi biti manji od 15 %, a udio najboljih rezultata u području pismenosti, matematike i prirodoslovlja trebao bi iznositi najmanje 15 %;
- udio učenika u inicijalnom strukovnom obrazovanju i osposobljavanju u području STEM-a trebao bi biti najmanje 45 %, od čega bi barem četvrtina trebale biti učenice;

- udio studenata u području STEM-a na terciarnoj razini trebao bi biti najmanje 32 %, od čega bi barem dvije petine trebale biti žene;
- udio studenata doktorskih studija u području IKT-a¹ trebao bi biti najmanje 5 %, od čega bi barem trećina trebale biti žene;
- godišnji broj osoba iz zemalja izvan EU-a koje dolaze studirati i steći diplomu na terciarnoj razini u EU-u trebao bi iznositi najmanje 350 000.

Predlaže se novi okvir upravljanja (kako je naveden u prilogu), uključujući Europski odbor na visokoj razini za vještine i Europski opservatorij za informacije o vještinama, kako bi se osigurali oblikovanje i provedba politika na temelju dokaza. Odbor i Opservatorij podupirat će rad Komisije na novoj preporuci za sve zemlje EU-a o obrazovanju i vještinama te preporukama za pojedine zemlje u ciklusu europskog semestra.

U okviru unije vještina obrazovanje i vještine određeni su kao strateški alat za gospodarsku konkurentnost. Iako se u okviru te inicijative prepoznaju ključni izazovi, kao što su pogoršanje osnovnih vještina, nedostatak učitelja i nastavnika te potreba za digitalnim i zelenim vještinama, u njoj se obrazovanje i osposobljavanje u velikoj mjeri promatraju iz perspektive tržišta rada, pri čemu se manje pozornosti posvećuje širim obrazovnim vrijednostima kao što su osobni razvoj i kritičko razmišljanje.

Međutim, strateški okvir za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja, uspostavljen 2021. s glavnim ciljem izgradnje europskog prostora obrazovanja, i dalje je ključan okvir za osiguravanje sveobuhvatnog pristupa obrazovanju i osposobljavanju u svim kontekstima i na svim razinama, od ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja do obrazovanja odraslih, uključujući strukovno obrazovanje i osposobljavanje te visoko obrazovanje. Usmjeren je na pet strateških prioriteta, od kojih je nekoliko usklađeno s ciljevima unije vještina, te ima vlastiti skup ambicioznih ciljeva na razini EU-a o kojima su države članice postigle dogovor. Do 2030., što je isti vremenski okvir kao i za nove ciljeve predložene u okviru unije vještina, treba ostvariti njih pet, a to su:

¹ Informacijske i komunikacijske tehnologije.

- **Petnaestogodišnjaci sa slabim rezultatima u osnovnim vještinama**

Udio petnaestogodišnjaka sa slabim rezultatima u čitanju, matematici i prirodoslovlju trebao bi do 2030. biti manji od 15 %.

- **Učenici osmih razreda sa slabim rezultatima u digitalnim vještinama**

Udio učenika osmih razreda sa slabim rezultatima u području računalne i informacijske pismenosti trebao bi do 2030. biti manji od 15 %.

- **Sudjelovanje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju**

Do 2030. najmanje 96 % djece u dobi od tri godine do uključivanja u obvezno osnovnoškolsko obrazovanje trebalo bi sudjelovati u ranom predškolskom odgoju i obrazovanju.

- **Osobe koje rano napuštaju obrazovanje i osposobljavanje**

Udio osoba koje rano napuštaju obrazovanje i osposobljavanje do 2030. trebao bi biti manji od 9 %.

- **Stjecanje tercijarnog obrazovanja**

Do 2030. najmanje 45 % osoba u dobi od 25 do 34 godine trebalo bi imati kvalifikaciju u tercijarnom obrazovanju.

Unija vještina i europski prostor obrazovanja inicijative su koje dijele nekoliko sinergija i zajedničkih ciljeva, kao što su poticanje vještina, cjeloživotnog učenja i mobilnosti. Međutim, potrebno je osigurati da pristup unije vještina usmjeren na tržište rada ne zasjeni širi cilj europskog prostora obrazovanja, koji slijedi osnovno načelo obuhvaćanja sustava obrazovanja i osposobljavanja u cjelini, u uključivoj i sveobuhvatnoj perspektivi cjeloživotnog učenja. Time bi se osiguralo da ti sustavi doprinose osobnom, društvenom i profesionalnom ispunjenju svih građana i promiču demokratske vrijednosti, jednakost, socijalnu koheziju, aktivno građanstvo i međukulturni dijalog.

Vještine su temelj uspješnog i konkurentnog gospodarstva, stoga bi sustavi obrazovanja i osposobljavanja građanima trebali pružati visokokvalitetne vještine na uključiv način, počevši od osnovnih vještina, koje su ključna odrednica osobnog ispunjenja i razvoja, zapošljivosti, socijalne uključenosti i aktivnog građanstva. Osnovne su vještine pismenosti i numeričke pismenosti iznimno su važne, ali nisu dovoljne kako bi se pojedincima omogućilo da se nose sa socioekonomskim okruženjem koje se brzo mijenja, pa te vještine moraju biti dopunjene kritičkim razmišljanjem, kreativnošću i građanskim angažmanom.

S obzirom na ta usporedna nastojanja i utvrđeni okvir europskog prostora obrazovanja, koji je duboko ukorijenjen u suradnji među državama članicama, uz potporu Europske komisije, te kako bi se maksimalno povećale učinkovitost i djelotvornost sustava i politika obrazovanja i osposobljavanja, unija vještina mogla bi poslužiti za jačanje i osnaživanje europskog prostora obrazovanja prevladavanjem novih izazova u području obrazovanja i osposobljavanja te za osiguravanje učinkovitog iskorištavanja dostupnih resursa sprečavanjem udvostručavanja i dodatnih administrativnih opterećenja.

Kako bi se to postiglo, ministri obrazovanja i ključni dionici moraju aktivno sudjelovati u planiranju i provedbi unije vještina radi osiguravanja usklađenosti s nacionalnim politikama i prioritetima u području obrazovanja i osposobljavanja, kao i smislenih i informiranih odluka o reformama i ulaganjima u području obrazovanja, osposobljavanja i vještina. Pristup koji je koordiniran u svim politikama obrazovanja i osposobljavanja i koji uključuje sve relevantne sektore, kao što su zapošljavanje, socijalna pitanja, gospodarstvo i financijski sektor, mogao bi maksimalno povećati djelotvornost obaju okvira (europskog prostora obrazovanja i unije vještina). Time bi se zaštitio sveobuhvatan pristup obrazovanju i osposobljavanju dogovoren 2021., uz istodobno povećanje razvoja vještina.

S obzirom na navedeno i imajući na umu skorašnji početak rada na preispitivanju strateškog okvira, među ostalim ciljeva na razini EU-a, upravljačke strukture i metoda rada, na temelju Komisijine evaluacije prvog ciklusa europskog prostora obrazovanja, predsjedništvo poziva ministre da iznesu mišljenje o tome kako se unija vještina i europski prostor obrazovanja mogu međusobno nadopunjavati i osnaživati u svrhu poticanja uključivijih sustava obrazovanja i osposobljavanja otpornih na buduće promjene u cijelom EU-u, kako bi se maksimalno povećale vidljivost i politička potpora unapređenju ishoda obrazovanja, osposobljavanja i vještina na europskoj razini.

Kako bi usmjerilo raspravu o politikama, predsjedništvo poziva ministre da odgovore na sljedeća pitanja:

1. Kako bi se unija vještina i europski prostor obrazovanja mogli najbolje međusobno nadopunjavati u cilju osiguravanja visokokvalitetnog i uključivog obrazovanja i osposobljavanja za sve polaznike, izbjegavajući pritom udvostručavanje i dodatna administrativna opterećenja?
 2. Nakon prvog ciklusa strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja, kojim bi ključnim elementima unije vještina trebalo dati prednost kako ne bi došlo do odvratanja pozornosti od ciljeva europskog prostora obrazovanje, već kako bi ih se poduprlo, i na koji bi se način upravljanje moglo pojednostavniti kako bi se osigurala veća usklađenost te brže i fleksibilnije donošenje odluka?
-

Prijedlog Europske komisije o upravljanju unijom vještina

